

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

професор Хмарський В.М.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)

Спеціальність 035 Філологія

2020-2021

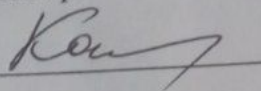
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Комунікаційні технології наукового дискурсу»

Розробник програми: Кондратенко Н.В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № 10 від. " 26 " червня 2020 р.

Завідувач кафедри

(Кондратенко Н.В.)
(підпис)

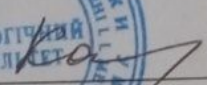
Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 4 від. 30" липня 2020 р.

Голова НМК

(прізвище та ініціали)

(Кондратенко Н.В.)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	вечірня форма навчання	
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Залікових модулів – 1 Змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна		
	Спеціальність: 035 Філологія			
			Рік підготовки:	
			1-й	1-й
			Семестр	
			1-й	1-й
	Рівень вищої освіти: третій (PhD)		Лекції	
			16 год.	16 год.
			Практичні, семінарські	
			14 год.	14 год.
			Самостійна робота	
			60 год.	60 год.
			Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна покликана сформувати комунікативні компетенції здобувачів вищої освіти третього рівня (докторів філософії) і передбачає високий рівень опанування й використання наукової української мови та здатність продукувати науковий дискурс і репрезентувати результати наукових досліджень на відповідному професійному рівні.

Курс охоплює власне комунікаційні аспекти навчання наукового мовлення і комунікативні та іміджеві параметри мовленнєвої поведінки науковців, зокрема оформлення тез і наукових статей, публічну репрезентацію наукових досягнень, підготовку до друку автореферату і дисертації доктора філософії, вироблення комунікативних стратегій поведінки учасників наукового дискурсу. Дисципліна забезпечує формування компетентностей оволодіння усним і писемним мовленням й опанування сучасних комунікаційних технологій у науковому дискурсі.

Дисципліна «Комунікаційні технології наукового дискурсу» є обов'язковою, містить 3 кредити (30 аудиторних годин (16 лекційних, 14 практичних) і 60 годин самостійної роботи) та має один змістовний модуль.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування загальних компетентностей з наукової комунікації, використання наукового українського мовлення та презентації й обґрунтування результатів дослідження.

Мета передбачає розв'язання наступних **завдань**: вироблення практичних навичок академічного письма українською мовою, опанування наукового дискурсу і стандартів академічного письма, оволодіння засадами ефективного спілкування в науковому просторі, набуття вмінь користування електронними ресурсами (наукометричними базами, пошуковими ресурсами і програмами перевірки оригінальності текстів тощо).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

Спеціальні компетентності:

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

СК-8. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Процес вивчення дисципліни сформульований у термінах програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

ПРН-10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).

ПРН-11. Організовувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його

наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**: поняття наукового дискурсу і наукової фахової мови; лексичні та граматичні особливості наукового дискурсу; основні ознаки наукового стилю української мови; специфіку і структуру наукового виступу; основні вимоги до академічного письма та академічної доброчесності.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти**: володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації; застосовувати знання про експресивно-емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для успішної комунікації; дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності; спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі грамотною науковою мовою; презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Формування академічної культури науковця.

Ознайомлення з міжнародними стандартами оформлення текстів наукових праць і виступів на конференціях. Поняття наукометричної бази, різновиди українських і міжнародних наукометричних баз (Googl Академія, Scopus, Web of Science, Scopus тощо). Поняття DOI наукової публікації. Реєстрації в базі ORCID. Огляд наукових видань України, що входять до наукометричних баз. Поняття академічної мобільності і можливості закордонного стажування для науковців.

Тема 2. Комунікаційні аспекти академічної доброчесності.

Академічна культура та етика в науковій роботі. права й обов'язки учасників наукового дискурсу. Основні форми вияву академічної недоброчесності. Західний досвід запобігання недоброчесності. Поняття плагіату і самоплагіату. Українське законодавство про авторське право і плагіат. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах. Етичні кодекси науковців.

Тема 3. Ефективна комунікація в науковому дискурсі.

Форми і правила комунікативної взаємодії мовця та адресата. Максима комунікації Г. Грайса і Дж. Ліча. Конфлікт, кооперація і суперництво в науковому спілкуванні. Розв'язання конфліктів в академічній спільноті: дотримання принципів етики в комунікації. Закони комунікації

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль: Стилiстичнi засоби виразностi англiйської та української мов та їх переклад										
Тема 1. Формування академічної культури науковця		2			4		2			4
Тема 2 Комунікаційні аспекти академічної доброчесності		2	2		8		2	2		8
Тема 3. Ефективна комунікація в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 4. Прагматика комунікації в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 5. Технології підготовки і презентації публічного виступу в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 6. Невербальні аспекти комунікативної взаємодії в науковому дискурсі		2			8		2			8
Тема 7. Науковий стиль мовлення в комунікаційному аспекті		2	2		8		2	2		8
Тема 8. Основи академічного письма		2	4		8		2	4		8
Разом за змістовим модулем	90	16	14		60		16	14		60
Усього годин	90	16	14		60		16	14		60

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин
1	Публічний виступ з теми наукового дослідження	20
2	Презентація результатів наукового дослідження	20
3	Наукова комунікація в усній формі	20

6. Методи навчання

Лекції викладача, дискусія, обговорення найскладніших і спірних питань, відповіді на питання, робота з основною і додатковою літературою.

7. Методи контролю

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: на практичних заняттях здобувачі мають можливість набрати 40 балів (відповіді на практичних заняттях в усній формі та виконання завдань до практичних занять)

2) підсумковий контроль: самостійна письмова робота здобувачів оцінюється 40 балами (індивідуально-дослідне завдання відповідно до проблематики наукової роботи у формі презентації основних аспектів дослідження). В кінці курсу проводиться тестова робота, яка оцінюється в 20 балів.

8. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття наукометричної бази, різновиди українських і міжнародних наукометричних баз. Поняття DOI і ORCID.
2. Академічна культура та етика в науковій роботі. права й обов'язки учасників наукового дискурсу.
3. Основні форми вияву академічної недоброчесності. Західний досвід запобігання недоброчесності.
4. Поняття плагіату і самоплагіату. Українське законодавство про авторське право і плагіат.
5. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах. Етичні кодекси науковців.
6. Форми і правила комунікативної взаємодії мовця та адресата. Максима комунікації Г. Грайса і Дж. Ліча.
7. Конфлікт, кооперація і суперництво в науковому спілкуванні. Розв'язання конфліктів в академічній спільноті: дотримання принципів етики в комунікації.
8. Закони комунікації В. Рождественського.
9. Поняття комунікативного наміру (інтенції) та його реалізації в науковому дискурсі. Комунікативний шум.
10. Стратегії і тактики взаємодії в науковому дискурсі. Поняття комунікативної стратегії, тактики і комунікативних ходів.
11. Типологія комунікативних стратегій – конфліктні та кооперативні. комунікативні та соціальні ролі учасників наукового дискурсі.
12. Типологія комунікативних невдач: причини і способи уникнення.
13. Імідж сучасного науковця: вербальні і невербальні аспекти.
14. Техніка публічного мовлення (темп, тембр, інтонація тощо). Специфіка усного наукового мовлення.
15. Структура наукового виступу. Робота з аудиторією. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги.

16. Невербальні аспекти іміджу науковця. Типологія невербальних засобів комунікації.
17. Правила невербальної поведінки. Жести і міміка в науковому спілкуванні.
18. Аудіальні параметри комунікативної взаємодії. Семіотика простору в науковому дискурсі. Ольфакторні засоби комунікації.
19. Мовні особливості наукового стилю сучасної української мови.
20. Жанри наукового дискурсу (стаття, тези, монографія, дисертація, автореферат).
21. Культура наукового мовлення і науковий етикет. Наукова лексика. Шаблони наукового стилю.
22. Авторитетність у науковій комунікації: коректні та некоректні покликання на джерела. Поняття цитати і цитування.
23. Підготовка і написання наукового тексту. Аналіз прочитаних теоретичних джерел (узагальнення, реферування, компіляція тощо).
24. Структурування тексту. Автоматизовані системи роботи з науковим текстом. способи опрацювання фактичного матеріалу.
25. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовний модуль			
40	40	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з

		повторним вивченням дисципліни	обовязковим повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	---

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – Введ. з 01.07.2016. – К.: крНДНЦ, 2016. – 16 с. – (Інформація та документація).
2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посіб. / Н. В. Ботвина. – К. : АртЕК, 1998. – 192 с.
3. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. посіб. / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Кримець. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.
4. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення») // Бюлетень ВАК України. – К., 2011.–№ 9/10. – С. 2–10.
5. Етичний кодекс ученого України [проект]. – К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. – 16 с.
6. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
7. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підруч. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько ; за ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
8. Непийвода Н. Ф. Мова науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) / Н. Ф.Непийвода. – К. : ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1997. – 304 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко. – К. : «Центр навчальної літератури», 2006. – 312 с.
10. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підруч. / О. Д. Пономарів. – 3-тє вид., доп. і переробл. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
11. Селігей О. П. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення / О. П. Селігей // Мовознавство. – 2006. – № 2–3. – С. 174–186.
12. Семеног О. М. Культура наукової української мови : підруч. / О. М. Семеног. – К. : Академія, 2010. – 216 с.

Додаткова література

1. / Г.П. Євсєєва, М.В. Савицький // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Дніпропетровськ, 2014. – № 8. – С. 54–62.
2. Абрамов Е.Г. Какой должна быть аннотация к научной статье / Е.Г. Абрамов // Научная периодика: проблемы и решения. – М., 2012. – Т. 2, № 3. – С. 4–6.

3. Абрамов Е.Г. Подбор ключевых слов для научной статьи / Е.Г. Абрамов // Научная периодика: проблемы и решения.– М., 2011. – Т. 1, No 2. – С. 35–40.
4. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. - Львів: Світ, 2003. - 432 с.
5. Бойко Р.В. Без компіляцій і плагіату! / Р.В. Бойко, М.О. Фролов // Бюлетень ВАК України. – К., 2008. – No 12. – С. 11–13.
6. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії / Т. Добко // Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія». – К., 2008. – No 19. – С. 93–102.
7. Довідник з культури мови: Посібник / С.Я.Єрмоленко, С.П.Бибик, Н.М.Сологубта ін.; Заред. С.Я.Єрмоленко. -К.: Вища школа, 2005. - 399 с.
8. Євсєєва Г.П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій
9. Єрмоленко С.Я. Науковий стиль // Українська мова: Енциклопедія. - 3-тє вид., змін, і допов. - К., 2007. - С 421, 422.
10. Женченко М.І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України) / М.І. Женченко // Наука України у світовому інформаційному просторі. – К.: Академперіодика, 2011. – Вип. 5. – С. 125–136.
11. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. - К.: Либідь, 1990. - 302 с.
12. Культура фахового мовлення: Навч. посіб. / За ред. Н.Д. Бабич. - Чернівці: Книги ХХ ст., 2005. - 572 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Академічне письмо та бібліографія - Головна. – Назва з екрану. – Режим доступу: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.
2. Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.бібліотекар.укр/.
3. Про Етичний кодекс ученого України. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.
4. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP)-Американські Ради. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/>.
5. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. – Назва з екрану. – Режим доступу: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
6. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>